

TURIZMDA RAQAMLI XIZMATLARNI AMALGA OSHIRISHDA

MOBIL ILOVA YARATISHNING AHAMIYATI

Matyakupova Madina Quzibay qizi

Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti Axborot

tizimlari va texnologiyalari kafedrası asisstenti

m.matyakupova@tsue.uz

Annotatsiya: Ushbu maqolaviy tezisda turizm sohasida raqamli xizmatlarni joriy etishning dolzarbligi, ayniqsa mobil ilova orqali turistlar uchun yaratiladigan qulayliklar, xizmatlar samaradorligi va hududiy turizm infratuzilmasini raqamlashtirish masalalari yoritilgan. Va ushbu ishlab chiqilayotgan “Visit Karakalpakstan” nomli mobil ilova loyihasi asosida turistik xizmatlar integratsiyasi, turistlar ehtiyojlarini qondirish hamda raqamli yondashuvlarning iqtisodiy va ijtimoiy foydasi tahlil qilingan.

Kalit soʻzlar: Turizm sohasi, Raqamli xizmatlar, Turizm infratuzilmasi, Turistik xizmatlar, Mijozlarga yoʻnaltirilgan xizmatlar, Virtual Reality (VR), Augmented Reality (AR), Turizmni rivojlantirish, Digital Twin.

Kirish

Soʻnggi yillarda raqamli texnologiyalar dunyo boʻylab barcha sohalarda jadal rivojlanmoqda. Xususan, turizm sohasida raqamlashtirish jarayonlari sayyohlar bilan samarali muloqot oʻrnatish, xizmatlar sifati va ularning tezkorligini oshirishga xizmat qilmoqda. Bugungi global raqobat sharoitida har bir turistik hudud oʻz salohiyatini jahon

darajasida tanitish uchun innovatsion va mijozlarga yo'naltirilgan texnologiyalarni joriy etishga majbur.

Shu jihatdan olib qaralganda, turistik xizmatlarning mobil ilovalar orqali amalga oshirilishi dolzarb ahamiyat kasb etadi. Mobil ilova – bu nafaqat axborot beruvchi vosita, balki foydalanuvchi bilan to'g'ridan-to'g'ri raqamli muloqot vositasi, xizmatlarning ko'rinmas operatori va marketing platformasi hisoblanadi.

Asosiy qism

Mobil ilovalar turistlar uchun quyidagi asosiy funksional imkoniyatlarni taqdim etadi:

- **Axborotga tezkor kirish:** Sayyohlar diqqatga sazovor joylar, mehmonxonalar, restoranlar, muzeylar, ekskursiyalar haqida bir joydan to'liq ma'lumot oladi.
- **Bron qilish va to'lov:** Ilova orqali onlayn bron qilish, chipta xarid qilish va to'lovni amalga oshirish imkoniyati mavjud bo'ladi.
- **GPS va navigatsiya xizmatlari:** Interaktiv xarita orqali marshrutlar, joylashuv aniqligi va yaqin xizmat obyektlarini ko'rsatadi.
- **Tilga mos interfeys:** Ilovani bir nechta tilda (o'zbek, rus, ingliz) ishlatish mumkin bo'lsa, xorijiy sayyohlar uchun ham muhim afzallik bo'ladi.
- **Multimedia gid:** Video, audio, 3D va AR texnologiyalar yordamida sayyohlik tajribasini boyitadi.
- **Fikr-mulohaza va reytinglar:** Turistlar xizmatlar bo'yicha o'z fikrini bildirishi va boshqalarga tavsiya qilishi mumkin.

Mazkur yondashuv asosida ishlab chiqilayotgan **“Visit Karakalpakstan”** nomli mobil ilova loyihasi Qoraqalpog'iston Respublikasining turistik salohiyatini keng targ'ib qilishga xizmat qiladi. Ilova quyidagi jihatlarni qamrab oladi:

1. Diqqatga sazovor joylar, tarixiy obidalar, milliy madaniyat va festivallar haqidagi kontentni jamlaydi;

2. Turistlar uchun marshrutlar, logistika (transport, ovqatlanish, turar joy) xizmatlarini yagona tizimda birlashtiradi;
3. Mahalliy tadbirkorlar, hunarmandlar, restoran va xizmat ko‘rsatuvchilarning raqamli katalogini shakllantiradi;
4. Hududda o‘tkaziladigan tadbirlar, ekskursiyalar, bozorlar, yarmarkalar haqida real vaqt rejimida xabar berish imkonini beradi.

Bu loyiha orqali hududiy turizm infratuzilmasini raqamlashtirish, xizmatlar ko‘lamini kengaytirish va mahalliy aholini iqtisodiy jarayonlarga faol jalb etish mumkin bo‘ladi.

Xulosa

Turizm sohasida raqamli xizmatlar, xususan mobil ilovalar yordamida xizmatlar integratsiyasi — zamonaviy sayyohlik ehtiyojlariga mos, mijozlarga qulay, iqtisodiy samarali va raqobatbardosh yondashuvdir. Qoraqalpog‘iston misolida bunday yondashuvning hayotga tatbiq etilishi mintaqaviy turizmni rivojlantirishda muhim bosqich bo‘lib xizmat qiladi.

Mobil ilova yaratish orqali:

- Sayyohlar oqimini ko‘paytirish,
- Xizmat sifati va ishonchliligini oshirish,
- Hududiy iqtisodiyotga qo‘shimcha turtki berish,
- Mahalliy aholining turizmga jalb etilishini kuchaytirish mumkin.

Kelajakda raqamli turizm ekotizimini yaratish har bir viloyat va hududda o‘ziga xos brendga aylanishi mumkin. “Visit Karakalpakstan” – bu yo‘nalishda qo‘yilgan ilk va muhim qadamdir.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. O‘zbekiston Respublikasi Turizm va madaniy meros vazirligi rasmiy sayti – <https://www.madaniymeros.uz>
2. Xudayberganov N.X., Qodirov A.A. Raqamli iqtisodiyot sharoitida turizm xizmatlarini rivojlantirish. // “Iqtisodiyot va innovatsion texnologiyalar” ilmiy elektron jurnali. – 2023. – №2. – B. 45–50.
3. World Tourism Organization (UNWTO). “Digital Transformation and Smart Tourism”. – Madrid, 2020.
4. Turaev N. Turizm sohasida raqamli texnologiyalarni joriy etish masalalari. // “Innovatsion rivojlanish” ilmiy-amaliy jurnali. – 2022. – №3. – B. 35–40.
5. Qoraqalpog‘iston Respublikasi turizmni rivojlantirish bo‘yicha 2021–2025 yillarga mo‘ljallangan hududiy dastur. – Nukus: Turizm boshqarmasi, 2021.
6. Zaynutdinov Sh., Raxmatov B. Turizm marketingida internet va raqamli platformalarning o‘rni. // “TDIU ilmiy axborotnomasi”. – 2021. – №4. – B. 60–66.